

Σχέδιο νοσηλευτικής φροντίδας σε ασθενή με κατακράτηση ούρων

Πέτρος Κολοβός
Τμήμα Νοσηλευτικής Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Μελέτη περίπτωσης

Ο κύριος Κ.Γ, ηλικίας 55 ετών, έχει εισαχθεί στο Νοσοκομείο για προγραμματισμένη επέμβαση χολοκυστεκτομής. Παραλαμβάνεται από το χειρουργείο στις 8.00 π.μ της Τρίτης και επιστρέφει στο τμήμα στις 11.00 π.μ. χωρίς καθετήρα κύστεως. Το απόγευμα της ίδιας ημέρας ο ασθενής παραπονιέται για πόνο στην κοιλιακή χώρα και αναφέρει ότι δυσκολεύεται να ουρήσει, ενώ έχει έντονη επιθυμία. Παραπονιέται συχνά για ναυτία και κατά την κλινική εξέταση της κοιλίας διαπιστώνετε διάταση της ουροδόχου κύστης. Από την ακρόαση οι αναπνευστικοί ήχοι: ελαττωμένοι, ξηροί τρίζοντες αμφοτερόπλευρα, διάσπαρτοι υγροί ρόγχοι, περιορισμένοι, καθαρίζουν με το βήχα. Εμφανίζει έλκος στο 1^ο και 5^ο μετατόρσιο του αριστερού κάτω άκρου μη επουλωθέν, τρεις εβδομάδες και παραπονιέται για πόνο που εντοπίζεται στην περιοχή του έλκους, αμβλύ, συνεχή, που είχε βελτιωθεί όμως με τη χορηγούμενη αναλγητική αγωγή. Τα εργαστηριακά δεδομένα δείχνουν χαμηλά επίπεδα αιμοσφαιρίνης και αιματοκρίτη. Είναι καπνιστής 40 τσιγάρων /ημέρα, παρουσιάζει βήχα με μέτρια ποσότητα παχύρρευστων εκκρίσεων τις τελευταίες 2 ημέρες. Θερμοκρασία σώματος 37,2^ο C, σφύξεις 68/λεπτό και ΑΠ 128/75 mmHg.

Νοσηλευτική Διεργασία

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Συστηματική συλλογή των δεδομένων του ασθενή

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΓΝΩΣΗ

Σαφής προσδιορισμός των δυνατοτήτων και των προβλημάτων του ασθενή

ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΣ ΑΝΑΜΕΝΟΜΕΝΩΝ ΕΚΒΑΣΕΩΝ

Η διατύπωση και καταγραφή μετρήσιμων, ρεαλιστικών και επικεντρωμένων στον ασθενή σκοπών

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ

Η ανάπτυξη ολιστικού εξατομικευμένου σχεδίου φροντίδας, το οποίο καθορίζει τις νοσηλευτικές παρεμβάσεις

ΕΦΑΡΜΟΓΗ

Η εκτέλεση του σχεδίου φροντίδας βάσει συγκεκριμένων νοσηλευτικών πράξεων, σύμφωνα με επιλεγμένες νοσηλευτικές παρεμβάσεις

ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας του σχεδίου φροντίδας σε σχέση με την επίτευξη των σκοπών που έχουν τεθεί

Η Νοσηλευτική Διεργασία:

- Περιλαμβάνεται στο εννοιολογικό & θεωρητικό πλαίσιο των νοσηλευτικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων
- Είναι αποδεκτή από τους αντίστοιχους επιστημονικούς & επαγγελματικούς φορείς
- Το τελικό προϊόν της νοσηλευτικής διεργασίας είναι το σχέδιο φροντίδας

Η ανάπτυξη των σχεδίων φροντίδας βασίζεται στην:

- **Ταξινόμηση Νοσηλευτικών Διαγνώσεων NANDA-I** (North American Nursing Diagnoses Association – International),
- **Ταξινόμηση Νοσηλευτικών Εκβάσεων** (Nursing Outcomes Classification – **NOC**) και την
- **Ταξινόμηση Νοσηλευτικών Παρεμβάσεων** (Nursing Interventions Classification – **NIC**)

Κατακράτηση ούρων: Ανασκόπηση

- Η παραμονή ή κατακράτηση ούρων στην ουροδόχο κύστη.
- Έχει ως αποτέλεσμα την υπερδιάταση της κύστης, τη μειωμένη συσταλτικότητα του εξωστήρα μυός και ανικανότητα ούρησης.
- Μπορεί να προκληθεί από μηχανική απόφραξη στην έξοδο της κύστης ή από κάποιο λειτουργικό πρόβλημα.
- Ο συνηθέστερος μηχανισμός της κατακράτησης των ούρων είναι η αυξημένη αντίσταση στην αποβολή των ούρων.
- Η κατακράτηση μπορεί να είναι οξεία, χρόνια ή οξεία επί χρόνιας.

Διαγνωστική κατηγορία: Απέκκριση

Νοσηλευτική Διάγνωση: Οξεία Κατακράτηση ούρων

Ορισμός: Η ατελής κένωση της ουροδόχου κύστης

Οξεία Κατακράτηση ούρων

Σχετιζόμενοι παράγοντες

- Αυξημένη πίεση στην ουρήθρα που προκαλείται από νόσο, τραυματισμό ή οίδημα
- Αναστολή του αντανακλαστικού τόξου
- Αποφρακτική ουροπάθεια (καλοήθης υπερτροφία προστάτη)
- Χειρουργικές επεμβάσεις με γενική ή τοπική αναισθησία
- Λοιμώξεις του ουροποιητικού συστήματος
- Φάρμακα που προκαλούν επίσχεση ούρων (οπιοειδή, αντιισταμινικά, ατροπίνη, ψυχοτρόπα)
- Πόνος ή φόβος για πόνο, ψυχογενή αίτια

Οξεία Κατακράτηση ούρων

Προσδιοριστικά χαρακτηριστικά

Υποκειμενικά

- Αίσθηση πλήρωσης της κύστης
- Δυσουρία
- Απώλεια ούρων (σταγόνες ούρων)

Οξεία Κατακράτηση ούρων

Προσδιοριστικά χαρακτηριστικά

Αντικειμενικά

- Μείωση ή απουσία αποβαλλόμενων ούρων για 2 συνεχόμενες ώρες
- Συχνή αποβολή μικρών ποσοτήτων ούρων
- Ακράτεια ούρων λόγω υπερπλήρωσης
- Διάταση ουροδόχου κύστης
- Κοιλιακή δυσφορία
- Υπολειπόμενος όγκος ούρων (> 150 ml)

Οξεία Κατακράτηση ούρων

Επιθυμητές εκβάσεις (I)

Ο ασθενής δεν εμφανίζει κατακράτηση ούρων όπως αυτό φαίνεται από:

- την ούρηση σε φυσιολογικά διαστήματα- μείωση των επεισοδίων διαρροής ούρων
- το γεγονός ότι δεν παραπονείται για αίσθημα δυσφορίας υπερηβικά
- την απουσία διατεταμένης κύστης
- το ισοζύγιο προσλαμβανομένων –αποβαλλομένων υγρών

Οξεία Κατακράτηση ούρων

Επιθυμητές εκβάσεις (II)

Εκφράζει λεκτικά ότι κατανοεί την κατάσταση, τους αιτιολογικούς παράγοντες και τις προτεινόμενες παρεμβάσεις

Επιδεικνύει συμπεριφορές για την ανακούφιση και τον έλεγχο/ διόρθωση του προβλήματος

Εκκενώνει την κύστη επαρκώς και έχει υπολειπόμενο όγκο ούρων έως 50ml

Οξεία Κατακράτηση ούρων

1^{ης}

Ενέργειες / Παρεμβάσεις: Αναγνώριση αιτιολογικών παραγόντων (I)

ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ
ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

Καταγραφή καταστάσεων που μπορεί να οδηγούν σε κατακράτηση ούρων (νευρολογικές διαταραχές, ουρολοιμώξεις, υπερτροφία προστάτη, απόφραξη ουρήθρας, λίθοι ή όγκοι κύστεως και προστάτη, τραύμα, χειρουργική επέμβαση)

Καταγραφή νοσημάτων που μειώνουν τη σωματική δραστηριότητα ή προκαλούν αδυναμία και παρεμβαίνουν στην πρόσβαση του ασθενή στην τουαλέτα

Αξιολόγηση της κινητικότητας του ασθενή (η παρατεταμένη ακινησία μπορεί να οδηγήσει σε διαταραχή του ελέγχου της ούρησης και στάση των ούρων λόγω μείωσης του τόνου της κύστης & του σφιγκτήρα)

Οξεία Κατακράτηση ούρων

1^{ης}

Ενέργειες / Παρεμβάσεις: Αναγνώριση αιτιολογικών παραγόντων (II)

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

- Αξιολόγηση των αναφορών του ασθενούς σχετικά με δυσκολία αποβολής των ούρων, πόνο κατά την ούρηση και αιματουρία (μπορεί να υποδηλώνει λοίμωξη ή απόφραξη)
- Ανασκόπηση των φαρμακευτικών σκευασμάτων (οπιοειδή, αντισταμινικά, ατροπίνη, ψυχοτρόπα, α- και β- αναστολείς, αντιχολινεργικά, αναισθητικά) που προκαλούν κατακράτηση των ούρων
- Αξιολόγηση για συνοδό στρες που επιδεινώνει την κατακράτηση ούρων (επιδρά στη χαλάρωση των μυών του περινέου και του έξω σφιγκτήρα της ουρήθρας)
- Αξιολόγηση της γενικής ούρων (παρουσία ερυθρών / λευκών αιμοσφαιρίων) και της καλλιέργειας ούρων (για τον προσδιορισμό κατάστασης που μπορεί να αντιμετωπιστεί θεραπευτικά)

Οξεία Κατακράτηση ούρων

2^{ης}

Ενέργειες / Παρεμβάσεις: Αξιολόγηση του βαθμού της κατακράτησης ούρων

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

- Αξιολόγηση των συνηθειών ούρησης (προσδιορισμός της συχνότητας και του χρόνου της ούρησης)
- Αξιολόγηση του αισθήματος δυσφορίας και πλήρωσης της κύστης
- Αξιολόγηση αναφορών για διαφυγή ούρων
- Καταγραφή της ποσότητας προσλαμβανόμενων και αποβαλλόμενων ούρων καθώς και της δύναμης της ροής των ούρων
- Ψηλάφηση της κύστης και του ύψους αυτής
- Συνεργασία και προετοιμασία του ασθενή για ουροδυναμικό έλεγχο (κυστεομανομετρία για τη μέτρηση της πίεσης μέσα στην κύστη και των υπολειπόμενων ούρων)

Οξεία Κατακράτηση ούρων

3ης

Ενέργειες / Παρεμβάσεις: Διόρθωση/ πρόληψη της κατακράτησης των ούρων (I)

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

- Εφαρμογή μέτρων χαλάρωσης κατά την προσπάθεια της ούρησης και εξασφάλιση ιδιωτικότητας (απομόνωση, ησυχία) αμέσως μόλις ο ασθενής νιώσει έπείξη για ούρηση
- Παροχή καθίσματος τουαλέτας/σκωραμίδας ή βοήθεια του ατόμου να λάβει κατάλληλη θέση (όρθια ή καθιστή) ώστε να εξασφαλισθεί η λειτουργική θέση της κύστης (η βαρύτητα διευκολύνει την κένωση)
- Εφαρμογή μέτρων (πάγος στην εσωτερική πλευρά των μηρών, ήχος τρεχούμενου νερού ή ζεστό νερό στο περίνεο), ώστε να διεγερθεί το αντανακλαστικό τόξο και τεχνικών για την διευκόλυνση της κένωσης της κύστης
- Χορήγηση φαρμάκων που διευκολύνουν την ούρηση (η χορήγηση χολινεργικών φαρμάκων αυξάνει την αποβολή ούρων μέσω διέγερσης του εξωστήρα μυ της κύστης) και φαρμάκων για τη θεραπεία της υποκείμενης αιτίας

Οξεία Κατακράτηση ούρων

3^{ης}

Ενέργειες / Παρεμβάσεις: Διόρθωση / πρόληψη της κατακράτησης των ούρων (II)

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Τοποθέτηση ουροκαθετήρα για την παροχέτευση των ούρων και την ανακούφιση από τη δυσφορία (διαλείποντας καθετηριασμός ή καθετηριασμός για συνεχή αποβολή των ούρων)

Λήψη μέτρων για εξασφάλιση της βατότητας του καθετήρα (απουσία κάμψης, ουροσυλλέκτης κάτω από το επίπεδο της κύστης, έκπλυση καθετήρα εάν ενδείκνυται)

Καθιέρωση τακτικού προγράμματος ούρησης/διαλειπόντων καθετηριασμών

Ενθάρρυνση του ασθενή για επαρκή πρόσληψη υγρών

Συνεργασία για απομάκρυνση του αιτίου (π.χ. ενσφήνωση εντέρου) που προκαλεί την απόφραξη ή προετοιμασία για χειρουργική επέμβαση (π.χ. προστατεκτομή) και για μακροπρόθεσμη διαχείριση της κατακράτησης των ούρων

Οξεία Κατακράτηση ούρων

4ης

Ενέργειες / Παρεμβάσεις: Προαγωγή της ευεξίας (εκπαίδευση / παράγοντες σχεδιασμού εξόδου)

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Ενθάρρυνση του ασθενούς για έγκαιρη αναφορά σημείων & συμπτωμάτων που απαιτούν εκτίμηση και παρέμβαση

Ενθάρρυνση για αποφυγή φαρμάκων που επηρεάζουν την ούρηση (φάρμακα με αντιχολινεργικές ιδιότητες)

Εφαρμογή προγράμματος για κένωση της κύστης σε τακτά χρονικά διαστήματα-προγραμματισμένη ούρηση (είτε μέσω της ούρησης είτε με τη χρήση καθετήρα)

Οξεία Κατακράτηση ούρων

4^{ης}

Ενέργειες / Παρεμβάσεις: Προαγωγή της ευεξίας (εκπαίδευση / παράγοντες σχεδιασμού εξόδου)

ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Εκπαίδευση ασθενούς ή σημαντικών άλλων ως προς την τεχνική του καθετηριασμού της ουροδόχου κύστης

Εκπαίδευση ασθενούς ή σημαντικών άλλων ως προς τη φροντίδα του καθετήρα

Επισήμανση της σημασίας της επαρκούς πρόσληψης υγρών

Βιβλιογραφία

- Σχέδια νοσηλευτικής φροντίδας που αφορούν στην αντιμετώπιση συμπτωμάτων. Κατακράτηση ούρων (οξεία/ χρόνια) στο <http://www.nursingcareplans.gr> / (πρόσβαση στις 05-06-2016)
- Doenges ME, Moorhouse MF, Murr A. (2009). Οδηγός ανάπτυξης σχεδίου νοσηλευτικής φροντίδας. 1η ελληνική έκδοση, Αθήνα: Εκδόσεις Πασχαλίδης.
- Galanes S, Gulanick M. (2002). Nursing Diagnosis Care Plans (5th ed.) Mosby Elsevier Inc.
- LeMone, Pr., Burke, K. (2004). *Παθολογική-Χειρουργική Νοσηλευτική, Κριτική Σκέψη κατά τη Φροντίδα του Ασθενούς*. Τόμος II. 3^η Έκδοση. Επιστημονική Επιμέλεια Η. Πανανουδάκη-Μπροκαλάκη. Εκδόσεις Λαγός: Αθήνα.
- Lynn, P. (2012). *Κλινικές Νοσηλευτικές Δεξιότητες & Νοσηλευτική Διεργασία Έγχρωμος Άτλας*. Γενικής Επιμέλεια Ελληνικής Έκδοσης Χρ. Λεμονίδου. Εκδόσεις Π.Χ. Πασχαλίδης: Αθήνα.